

Magici morbi historia attentius pensitata ... / [Christian Neuffer].

Contributors

Neuffer, Christian.
Camerarius, Elias, 1673-1734.
Universität Tübingen.

Publication/Creation

Tubingae : Typis Georgii Friderici Pflückii, [1724]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dtzzgqab>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

T. 981.1
Q. D. B. V.

MAGICI MORBI HISTORIA ATTENTIUS PENSITATA.

Hanc
Statutis Amplissimæ Facultatis Medicæ
jubentibus,

P R Æ S I D E

ELIA CAMERARIO,

Prof. Ord. Med. & Consil. Wirtemb.

PRO LICENTIA,

*Summisq; in Medicina Honoribus consequendis
examine publico submittit*

CHRISTIANUS NEUFFERUS,
Dornhanensis.

D. April. M DCC XXIV.

TUBINGÆ,
Typis GEORGII FRIDERICI PFELICKII.

58700 (1)

L. B. S.

Non deerant domestica Morborum Magicorum Exempla, quæ Dissertationi huic præbere poterant materiam abundantem, quæ & infra attingemus obiter. Malumus tamen aliunde petitam adoptare Historiam, cum scribamus eo tempore, quo audacter omnia promiscuè quæ huc spectant phenomena vocantur in dubium, nunc

cum ratione sufficiente respectu quorundam casuum, nunc sine ulla illius vel levissima umbra respectu aliorum. Selegimus ergo, transulimusque in Latinum sermonem ex pulcherrimo Trivultiensi Diario Historiam extra dubium omne positam. Expendit ejus phenomena, horumque causas D. Lange, illustrarunt eam Illustres Eruditione Trivultini Patres; liceat & nobis crudiores meditationes nostras, vel, si appellare ita libeat, ineptias, laciniasve assuere nitido, splendentique panno. Si agnoscas hodiè existentiam morborum à fascino, risui non paucorum ex Eruditis, vel commiserationi saltem quorundam te expones, adeò hæc plerisque nauseam movent, cum persuasi sint, ista relinquenda esse credulo vulgo, qui fabulis pascatur. Haud diffitemur tamen nobis aliter videri, illamque nobis mentem innumeras observationes passim obvias, attenteque institutas confirmasse, propria diuturna praxeos experientia suffragante. Aggrediamur itaque pace tua L. B. difficile negotium.

EA est seculi Moderni (a) incredulitas, ea incredulorum temeritas, ut omnia phenomena, quæ ob circumstantias paradoxas Spiritibus

A 2

(a) Dum seculum hoc præsens incredulitatis accusatur à plerisque suo quodam jure præcipuo, sæpe animum subit admiratio, cur illud non accusetur jure majori credulitas

eibus malignis tribuuntur, exhibent, (b) rideantque; eò autem magis necessarium est singulares istiusmodi eventus atque historias candidè recensere, publicoque communicare, ut cordatiores, prudentioresque judicare ex relatis valeant de veritate originis quam adscribit referens phænomenis plerumque stupendis, maturaque consideratione dignissimis.

Factum id quoque est à D. Lange, Medico Regio Gallo, qui historiam descripsit puellæ fascinatæ (c) Cursonensis, ipse enim antequam in publicum orbis literati theatrum produceret mirabilem istam fascini historiam omnem adhibuit, quam edecumata prudentia suggerere poterat, curam ad evitandas fraudes adeò in istiusmodi occasionibus ordinarias ac solennes,

natas

eis nimix, ac nimis inconsideratæ ac facilis, quæ ea omnia avidè arripit, quæ saltem opposita veteribus receptisque opinionibus, paradoxo, novoque comparent induta habitu, etsi in recessu vel minimum habeant probabilitatis. Exempla possent allegari eam in rem innumera, ex omni naturalis historix modernæ parte, ubi tot hypotheses satis jejunas, plurimis tamen impensè deamatas, offendimus; Quàm sibi placent plurimi reduc-ta noviter in scenam attractione, non intelligentes Ill. Newtonum, eam ut phænomenon saltem supponentem. Quæ sibi facilitate alii striatas circa Magnetem particulas, & cochleatas quasi imaginantur. Lege, si potes, absque risu, vel saltem absque admiratione Cartesianam corpusculi humani in foetu formationem, rupturam salientis puncti, formatas sub ejaculatione liquidi arterias, atque sub ejus reflexione venas. Quanta somnia! annon æquè sic rota, vel currus, vel larerna fiat? Non aliter fungos Lancisiana dexteritas nasci contendit; (siquidem isti semine careant!) Sic ii ipsi, qui malos Spiritus tam anxie ex amplissimo mundi theatro eliminant, alia tamen spectra, atque extravagantis imaginationis phantasmata operosa commendatione in veritatum classem non admittunt tantum, sed & tanquam evidentia non sine pompa introducunt. Incredulitas atheorum innumeris hodiè demonstrationibus scriptisque est profligata, an verò his scriptis multiplicatis atheorum numerus decreseat aliorum esto judicium, qui præjudicio carent omni. Increduli etiam illi merentur dici qui effectus Magicos pravorum Spirituum negant, tot exemplis stabilitos: etsi non ideò statim pro atheis cum nonnullis habendi. Maxima verò in ipsa incredulitate temeritas est, cum mens nostra cæca & valdè limitata audet seipsam constituere judicem rerum maximè arduarum occultarumque, ubi, si hæseris dubius, tutius fuerit confugere ad τὸ ἐπ'ἐχεν, quam fastuosè ultra modum sapere.

(b) Ritus illi ex eo potissimum orti sunt, quod credulitate miserrima omnes olim fabulæ aniles fuerint pro oraculis à viris etiam eruditis susceptæ, harum verò illusiones cum detegerent intenti his maximè moderni in alterum prolabantur extremum, vera cum fabulis & rejicientes & ridentes, etsi hæc methodus indigna sit iis qui veritatem sincerè sectantur.

(c) Nec Bekkerus, vel affecleæ ejus tam utiliter suas in partes trahent hanc Cursonensem historiam, uti multa cum gloriatione Ursularum Lodunensium fraudes ad augendas monasterii pauperioris opes excogitatas, fictamque obsessionem Diabolicam enarrare solent; hæc enim sollicitè sub incudem vocata sunt omnia, & multa cum circum-spectione tractata.

natas plerumque ex quadam (d) iudicii debilitate , quod mirabilibus inconsideratè nimiam mox sine examine adhibet fidem , quanquam & incredulitas nimia eorum , qui res extraordinarias rarasque insuperabili quadam pertinacia negare sustinent (e) non minus culpanda sit.

Istæ verò historiæ , nonnisi ab iis qui contra rationis veræ dictamen (f) sunt pertinaces in dubium vocandæ , sunt mirabiles circumstantiæ : Magdalena Morina , ex Parochia Cursonensi diæceseos Lisiensis , nata annos 22. temperamenti laudabilis , simplex quæ vitæ genus & ordinata sine excessibus , cum vicina muliere litibus implicita (quæ plurium malefactorum accusata , dum in lucem prodibat publicam historia (g) in carcere ob

A 3

illa

(d) Possunt errores à iudicii debilitate in casibus tam intricatis & paradoxis enasci , si nimia mox facilitate fides iis sine examine adhibeatur rebus , quæ extra dubium positæ non sunt , sed longe hi errores absunt à fraudibus eorum qui mala intentione talia fingunt , uti circa Diabolum , quem vocant Lodunensem , factum esse prætendunt. Quotiescunque autem in morbis insolita occurrunt phænomena , multa cum circumspectione dijudicandum est , an res merè naturaliter contingat , an verò altiori principio nitatur. Non indiget equidem veritas suppositionibus , nec fictionibus nostris , sed nec indiget in tanta incredulorum turba nostris detractationibus ; minusque peccaret in dubio , qui finistre accusaret Magiæ , quam qui sine iusto fundamento eam exhibilat , sicque faciliè , & ne cogitans quidem , vim iudicii divini in hominum animis eludit , vel saltem non leviter imminuit. Sincerè igitur hîc agendum , nec serviendum hypothesei cuicumque. Neque obstat , si in cadaveribus ea reperiantur , quæ in Apoplecticis , vel Spasmo , aut Catarrho suffocativo defunctis reperiantur , namque & Spiritus maligni , non nisi mediatè , ista partium vitia inferendo necare possunt. Legimus ejus rei Exemplum notabile in Eph. Nat. Cur Cent. III. Ann. 5. ubi Exc. D. Vicarius recenset mortem quatuor Virorum robustorum in uno ampliori conclavi simul una nocte obeuntium , ubi quidem plurimæ circumstantiæ merentur attendi , etsi non omnes videri ejusdem ponderis queant. Nec ausim aliter pronunciare de notissima Historia Jenensi , ubi & altioris ordinis causa attendenda videtur ; novi equidem vim halitus tetri carbonum , exemplisque eam plurimis didici ; verum & hoc novi , eam minimè eò evalescere , ut omnibus inde memorabilis facti circumstantiis fieri satis queat. Sed non libet vastum illud Morborum occultorum pelagus ingredi !

(e) Hi scilicet cæcam suam , limitatamque admodum rationem iudicem constituunt rerum omnium , absurdo & intolerabili fastu dijudicaturi , quid evenire queat , quid non ? cum tamen in tot minoris etiam momenti rebus possent , si vellent , deprehendere , quam curta sit ipsi supellex , & quam ineptè sæpe iudicet , ubi vel prudentissimè sese gerere aumat.

(f) Cum tot allegentur testes , fide digni , attenti , rei in pluribus locis , imò in populi conspectu gestæ quæ circumstantias præcipuas , quales res in dubium vocantibus vix respondendum est.

(g) Ex incarceratione quidem nihil faciliè collegeris , cum sæpe ex suspicionibus non fundatis homines frustra suspecti conjiciantur in carcerem , hic verò gravissima concurrunt argumenta.

illa Orbecensi unà cum marito suo inclusa erat) his ab illa minis (uti retulit virgo) petita est: Quot tibi verba dixero tot in corpus tuum transmittam (h) Diabolos, quibus verbis prolatis mox correpta fuit virgo doloribus violentis, stomachique everfionibus ac spasms; atque ab illo tempore per menses viginti duos alio non potuit uti victu, quam fructibus crudis, & aquæ potu; quo temporis intervallo sæpius ad incitas redacta est per stupenda Symptomata, ejiciendo ex ore in conspectu multorum hominum erucas, vivamque (i) lacertam.

D. du

(h) Hæc prima erunt multorum hac in recensione scandala, qua ratione nudæ minæ, ac verba mulieris tantum mox potuerint effectum sortiri, qui potuit illa verbis suis totidem in corpus puellæ dæmones immittere? quam stulta, dicent, præsumtio! Sed effectus mox infecutus satis respondet, etsi nos determinare modum nocendi nondum valeamus, noxa tamen fuit mox in propatulo; hinc enim enati mox spasmi, everfiones stomachi, pica singularis, nausea aliorum ciborum.

(i) D. Lignac in Diar. Trivult. ann. 1718. hanc talium erucarum originem ac genesis putat se ex naturalibus causis satis clarè deduxisse, sed non attendit satis ad alias historias, nec lacertæ eundem facilè adscripserit ortum. Possemus plurimas allegare historias parallelas; sufficiens tamen pauca: Exc. D. Lentilius in Eph. Nat. Cur. refert mensis unius decursu ex ore pueri insecta sequentia prodiisse: Millepedæ centum sexaginta & duæ, forficulæ binæ, vermis albus capite nigro, vermes quatuor celerrimi viceris & ultra pedunculis præditi, spinis horridi, Lacerta pinguis, duo vermes saltantes, duo rubri celerrimique vermes, una teredo, erucæ virides quadraginta duæ, scarabæus unus, viva omnia. Post illa tempora rursus per os miseri exclusæ sunt ranæ quatuor, unus scarabæus majalis, vermis butyraceus, duæ erucæ, dein bufones aliquot, postea lacerta una, insequentibus viginti aliis, vipera quæ & sono & volubili se passim in corpore motu manifestabat, gravissimè affligebat puerum, prodierunt rursus ex ore: Clavus ferreus, dimidiis catenæ grandioris annulus, confractarum duarum patinarum figularum septem testulæ, quatuor lapides, bini alii majores, glomus capillorum, ovorum testæ, duo cultri sine manubriis, quorum unus pilis obvolutus, læsis valdè ab utroque cultro faucibus; sequebantur testæ ollulæ medicamentariæ, duo majores clavi, tandem vipera admorso pueri pede, circa quam viperam, ejusque iterato ex corpore egressu, ingressuque mira recensentur, quodque aliquando dimidiato corpore ex ore prominens capite suo pueri genas diverberaverit vibratione sua, regressa tum, parente pueri clamitante, in corpus, servanturque excreta ista omnia in Rarithecio Onolspacensi, totidem argumenta Morbi Magici naturæ Vires viasque ordinarias & consuetas supergredientis. Merentur his jungi insecta ab Illustri D. Bar. de Brunn relata, ac prodeuntia ex stomacho puellæ annorum 16. ab assumpto agyrtæ balsamo nigro: quadraginta scilicet lumbrici, quorum dein sine vomitu quingenti eadem secuti sunt via, quæ quidem res per sex dies integros eadem ratione ac frequentia duravit; Dein alius generis vermes quinquaginta ex ore reddidit, medium digitum longos, & digitum crassos; postea evomuit sedecim cochleas vivas, sine testis tamen, duos scarabeos cornutos, qui eam usque ad sanguinis sputum vulnerarunt in faucibus; dein prodire vermes longi, crusta duriore obducti, decem erucæ pilosæ, papilio alis albicantibus, vivus, denique centum vivi millepedes &c.

D. du Bois, Chirurgus pagi Farvaceni eam invisens, suavit ad minuendos ingentes quos patiebatur capitis dolores, ut capillos capitis sibi curaret abscindi, atque applicari columbas capiti vivas, ista vero, quæ in quaestionem hic maximè venit vicina (k) mulier abscidit capillos virginis ægrotantis & afflictæ.

Cum fuisset ægræ persuasum, ut divinum, intercedente Beata Virgine, imploraret auxilium, mox iter ingressa est versus Sacellum B. Virgini de Liberatione dicatum propè Cadomum, ubi novem jussit recitare missas, sub consecratione quinque ultimarum missarum deliquio est correpta, vomuitque plures erucas vivas, usque ad viginti octo scilicet. Quarum ultima æquabat crassitie auricularem digitum, pleneque ut videbatur restituta est, asserente testimonio Canoniorum istius sacelli. Vigesima secunda Junii die anni 1716. Virgo hæc sola prodiens in publicum summo mane, ut abiret in pagum Farvacensem, malè habita fuit ab eadem illa sua vicina, ictumque baculi, quo percussa est, recepit in capite, alium in scapula sinistra, aliumque in ventriculi regione, quibus ictibus acceptis in deliquium incidit prolapsa in latus dextrum, quo in situ eam accurrens soror opem latura vociferanti invenit facie penitus sanguine conspurcata atque obducta.

Vocatus D. du Bois eam brevi post sollicitè inspiciendo invenit contusionem in scapula sinistra, aliamque in hepatis regione, decumbente ægra atque exæstuante febre intensa cum deliquiis frequentibus. Decimo Julii idem ob ingentes capitis de quibus anxie conquerebatur dolores ad eam vocatus invenit in loco contuso apparentia quædam corpuscula heterogenea tactui renitentia, factisque incisionibus tribus extraxit inde (l) acum unam

(k) Mirum foeminam hanc adhuc fuisse admissam ad capillos abscindendos, corpusque contrectandum.

(l) Nec Medicis Germanis analogæ desunt exempla; in Eph. N. C. Cum in Styria Dn. Kernius tertianario secare juberet venam, æger levi facta compressione vel potius tactu tantum in musculo brachii bicipite mox coepit clamare, omnemque attactum sibi intolerabilem esse asseruit, ex quo olim solus in cubiculo suo hærens totusque immerfus Melancholicis ideis, derepente eodem in brachii loco ingentem senserit dolorem, eundemque ab eo inde tempore levissimo quovis attactu sentire, quo audito Chirurgus manu attentius admota invenit latere in brachio acum, levique incisione facta eduxit acum majorem, quali in conficiendis tapetibus utuntur, totam rubigine obductam. Sed quid unam recensemus acum extractam, cum plurimas referat celebris Silesiæ Medicus Graßus in Eph. N. C. Dec. I. Habuerat ancilla amasium opificio aciculario operam dantem, cui repulsam passo indeque ad vindictam accenso, cum aliquando ex amictorio suo petenti dedisset aciculam, triduo post dextri brachii dolores ingentes, tumorem,

unam & duas aciculas. Vigesimo secundo ejusdem mensis die octo, factis in sinistro brachio vehementer dolente incisionibus septem aciculas unamque acum eduxit. Decimo Septembri ex mamma sinistra extraxit aciculas sex; ejusdemque mensis die 28. in costarum spuriarum regione tres alias. Novembris autem tertio die ex femore tibiaque sinistri pedis octo alias deprompsit.

Decimo Januarii anni 1717. D. Lange Filius, Medicinæ Doctor, à Chirurgo hæc sibi relata, novasque imminere aciculas audiens, eò profectus est, viditque ex sinistra mamma septem extrahere denuò. Cumque ex eo tempore novas se offerre aciculas incretceret rumor, Medici Lisæci ut facti penitus certi redderentur, omnemque evitarent sollicitè fallaciam, eam in urbem advehi curarunt, quò 28. Jan. delata in Nosodochium publicum recepta, commendata est curæ duarum (quas vocant in publicis istis ædibus) Sororum, qui ipsam vigili oculo noctes diesque exactissimè observarunt, ex oculis conspectuque eam numquam dimittentes, alternatim quavis nocte apud eam vigilantes, & postquam extracta fuisset prima adventus ejus vespere ex sinistra mamma acus præsentibus plusquam centum perso-

ac inflammationem ad cubitum usque passa est, admotoque emplastro, ac dehinc cataplasmate ex allio, vesica excitata, ex cujus dein formato dilatatoque foramine major prodiiit acicula, insequentibus dein adhuc duodecim aliis; tandem incisione facta circa musculum brachii bicipitem inventus est fasciculus duodecim acicularum filo lineo colligatus, & duæ aciculæ rubigine obductæ cruciatim carni infixæ, quibus remotis plaga coalluit: Sequenti anno novos passa brachii dolores Chirurgo occasionem obtulit, rara enchiresi ex brachio mammisque exscindendi successivè nonaginta & octo aciculas, cum unico aciculæ minoris nodulo seu capite, acubusque undecim sine prævia suppuratione. Omnes aciculæ promptè poterant eximi, cuspide prius per cutem adaucta, nisi vel curvatura vel situs profundior incisionem exposceret; sicque cuspide præcedente celeriter cutem transeuntes ne minimum sui vestigium relinquebant præter maculam pulicum moribus similem, paucò interjecto tempore in cuticula emergentem. Imò & tertia vice eodem affectu dicitur correpta ultra quadraginta sex aciculis denuò successivè extractis manu Chirurgi. Merito ad hanc quoque classem referenda mulier pro scorbutica primum à D. Jægerschmidio habita, mirisque agitata convulsionibus, imò ad desperationem adaucta, per plenam doloris urinæ redditionem, adeò ut violentas sibi intentaret manus, quæ tandem inter cruciatus immanes excrevit cum urina quinque acus, quarum una globulum ex cera hispanica impositum gerebat, donec majori dolore tres pilorum nigricantium fasciculi ejicerentur via eadem, hos quatuor acuminata vitri fragmenta, sex spintheres, quinque clavi soleares, partim acuminati, partim jam detriti omnes cum urina sequebantur, recrudescente verò post dolore, totalis urinæ suppressio adegit adstantem mulierem, ut ex ipsa urethra massam obstruentem vi extraheret, linteolum scilicet fortissimè funiculo colligatum; sacco hoc lineo aperto inspectoque deprehensus is fuit passim perforatus à rebus scilicet antea excretis; Nolumus verò plura hic exempla cumulare.

personis attentissimis , alteroque manè aciculæ tres ex mamma dextra , una ex sinistro brachio , aliaque ex ejusdem lateris genu ejusve parte inferiori , in conspectu frequentissimæ panegyris , nec ulla jam alia compareret per totum corporis ambitum , consultum judicabatur auferre ipsi vestimenta omnia , aliisque eam induere , capillosque ejus pectine probè distinguere ac dividere ; paucis , adhibitæ sunt cautelæ omnes possibiles , ut de facto fierent certissimi , nulla die prætermissa , qua non accesserint ad eam Medici illius civitatis.

Trigesimo hujus mensis die incepit comparere acicula in sinistra mamma , novæque se manifestabant de die in diem , in variis corporis partibus , duæ scilicet in mamma dextra , duæ in sinistra , una in femore , in sinistra scapula una , una sub axillis , & in stomachi regione alia , omnes sexto Februarii extractæ , vesperi hora nona , præsentibus Medicis , pluribusque gravibus viris ac spectatoribus. Intra sextum decimumque ejusdem mensis diem comparuere quatuor , cumque hætenus res sufficienter atque accuratè observata crederetur , adessentque parentes eam suas ad ædes redukturi , exsectæ sunt adhuc duæ in gratiam quorundam spectati nominis virorum , una videlicet in sinistra scapula , una supra costas dextri lateris , nec libuit exsecare reliquas , ne nimia ægrotæ virium accerferetur debilitas.

A discessu ejus Lisiaco usque ad 29. Apr. testante D. du Bois (m) vomuit aciculas sexaginta duas & unam acum , omnes ferè incurvatas , cum febre & sanguinis vomitu , exsectæque pariter sunt decem , tres ex genis , una inter scapulas , in brachio costisque reliquæ. Dum in urbe degeret , Medici eam visitantes quotidie sequentia observarunt.

1. Aciculæ extractæ globulo suo seu capite (n) omnes carent , aliæ ferreæ , aliæ orichalceæ , diversæ magnitudinis , dissectæ omnes , quantum licuit ex aspectu judicare , ope (o) forficis , ferreæ tum acus tum aciculæ (p) quo-

B

dam-

(m) Hi vomitus terribiles incurvatarum acum & acicularum , qui intensam febrem , vomitumque sanguinis excitarunt , de principio altiore satis testantur , cum maxime incurvatæ essent pleræque aciculæ , sicque ægrius rejiciendæ lacerarent sub spasmodicis ventriculi stricturis ac torturis vascula ejus sanguinea , ut extravasatus hinc sanguis vomitu ejiceretur.

(n) Scilicet cum globulo in ista loca haud facilè poterant deferri , notabile tamen est in historia modo in antecedente nota allegata , unum quoque aciculæ caput , sed illud minusculum fuisse exsectum , cujus introductio eo fuit abstrusior quàm modum.

(o) Non igitur in corpore genitæ , vel quasi combinatæ ex minimis moleculis , de quo infra.

(p) Mador in loco subcutaneo perpetuus politam alias superficiem obfuscaverat , ut sic magis nigricarent , orichalceæ verò acus suum inde nitorem haud deperdebant.

dammodo nigricabant , acus in principio suæ crenæ fuerant resectæ , orichalceæ aciculæ verum suum servabant colorem.

2. Antequam apparebant aciculæ , ægra (q) deliquiis correpta est , caloreque febrili , sæpe vomuit sanguinem , postea in locis ubi dolorem percipit , tangitur in intimo carniū parva quædam durities , quæ de die in diem fit manifestior , offertque tactui figuram aciculæ , quò propius appropinquat ad carnis superficiem , adeò ut (r) tertia die sub digito tangente jam percipiantur in vario situ obliquo , cuspide tamen semper cuti maxime vicina.

3. Ex pluribus quam quinquaginta duabus aciculis exsectis ne duæ quidem (s) eandem prorsus tenuere viam per carnes , ut eadem licuisset eas extrahere incisione , idque in hoc phænomeno admiratione cumprimis judicabatur dignum , quod ex ingenti acuum & acicularum musculos quaquaversum penetrantium transeuntiumque ac perforantium numero (imò & earum , quæ glandulas mammarum transfixerant) nulla (t) earum fuerit reperta,

(q) Mirum deliquia & febriles æstus præcedere acuum istarum sub cute præsentiam ; annon inde colligendum erit , sub ipso illo tempore introduci ab extra aciculas illas , ita tamen afficientes nervos , ut spasmodica inde deliquia æstusque tales sequantur , sub quibus deliquiis eò facilius sine sensu intrudi acuminata hæc corpora in carnes queant ; aciculæ enim tanguntur in loco , uti mox subjungitur , ubi dolor percipitur , & profundius quidem intra carnes , ubi dolor sentitur , tangitur & objectum duriusculum , primo confusus ac minutum , dein semper distinctius , majusque , quò propius assurgit ad cutem , & versus superficiem tendit , per quam debet educi enchiresi Chirurgica plenius hic descripta.

(r) Profundius igitur latuisse eas oportet , & consequenter adactas quoque fuisse antea profundius , eoque magis mirandum , quod tam lento ad superficiem accesserint motu , ut tertio demum die admoto digito tangerentur tanquam aciculæ , & quidem in situ non recto sed multum diverso , obliquo tamen semper , ita tamen , ut cuspis semper fuerit vicinior cutis superficiei ; quæ quidem acicularum conversio varia , & tamen certo modo uniformis probè est attendenda , si enim adactæ illæ fuerint in carnes ab extra , dubio procul in ingressu præcessit cuspis , & jam in reditu & egressu iterum antecedit cuspis , qui ergò facta est conversio acus ?

(s) Omnium quidem acicularum cuspides præcedebant in motu illo versus cutem lento , sed eundem locum in tanto numero nunquam duæ attigerunt acus , ut eodem prodirent vulnuscule , tanto studio regebantur ab intelligentia sua adjuncta . Multiplicandæ ergo erant incisiones pro numero acicularum .

(t) Mirum sane ac stupendum planè , nullam inter tot acutas satis aciculas vel unicum rupisse vasculum , ullamque effecisse sanguinis effusionem in fibrarum interstitia ; novo indicio , quanto cum artificio deducerentur in ipsam cutis superficiem , inde postea excindendæ . Novimus dari homines qui aciculis genas suas promptè satis usque in oris cavitatem perforare audeant , vix tamen id effecerint sine ullius vasculi læsione ,

perta, quæ vel minimum ruperit vasculum, ullamve effecerit sanguinis effusionem in vicina partium interstitia, adeò, ut si incisionem parvulam excipias, partes post operationem æquè sanæ integræque comparuerunt ac ante eam, ac si nullum corpus extraneum per eas transiisset, easve cum cute perforasset.

4. Quinto Februarii die decima hora vespertina (u) convulsionibus tentata fuit, cum ingentibus vomendi conatibus, nec tamen nisi exiguam sanguinis portionem ejecit, quo factò de enormibus circa ventriculum doloribus conquesta est, ubi exigua durities observata est, dieique insequentis vespera aciculam eduxerunt ex regione illa, cujus cuspis sursum spectabat.

5. Ad aciculas extrahendas commodius expectabatur, donec illæ satis ad cutem appropinquassent, ut tangi manifestè posset utraque (x) extremitas, tum digito eas premens Chirurgus scalpello facit incisionem duarum saltem linearum profunditate super extremitate acus cutis superficiei maximè

B. 2

vicina,

hi spiritus majori acumine, agilitate & ἀκρίβειᾳ concreditas sibi aciculas direxerunt, quàm isti circulatores; cum tamen & Bekkerus Magos pro circulatoribus habeat ac visus saltem deceptoribus, inepta satis analogia, uti ex opere ejus videre est. *P. Franciscus Tertius de Lanis in primo Magisterii Naturæ & Artis tomo* docet modum perforandi brachia & carnes mediantribus aciculis sine dolore & periculo, si quis rem tentaverit non eam, quam Pater supponit facilitatem, deprehendet, nec forsan securitatem, quàm facilè enim occurreret acui nervus aut tendo, & quanta observant medici à punctura tendinis vel nervi discrimina, imò mortem ipsam? nec ista perforatio sine ulla sanguinis in interioribus effusione fieri facilè poterit, uti hæ aciculæ fuerunt tanta circumspectione deductæ per carnes, ut nulla sanguinis fieret effusio.

(u) Cum nervis non usquequaque eadem actum fuisse circumspectione ac cum vasculis sanguineis carniùm (nam ventriculi vasa, uti supra jam vidimus, satis ab aciculis fuisse malè habita ac lacerata ad vomitum usque cruentum) testari videntur hæ convulsionēs, indicantes omninò, nervum aliquem graviter fuisse ab acicula irritatum, punctumque, cumque & tantos vomendi conatus secuta fuerit evomitio aliqua sanguinis, suspicandum ferè est, ex ventriculo ad exteriora cutis extrusam tum fuisse aciculam, quæ mox duritie ea in regione comparente tactui se offerebat, die scilicet insequente, post enormes ventriculi dolores, qui non poterant non esse ingentes sub laceratione vasculorum & punctura fibrarum nerveo-musculosarum; etsi enim & hic sursum spectaret cuspis, tamen non constat, an ea præcisè eundem in toto itinere situm tenuerit.

(x) Sic enim incisio eò minor & tantilla saltem requirebatur, si utraque acns posset tangi extremitas, licet enim cuspis præcederet, nec appropinquans acus esset superficiei cutis parallela omninò, tamen acus ita inclinata & ad cutem obliquè sita poterat commodius premendo tantillum sequi incisionem & cutis aperturam.

vicina , quo facto urgens parum premensque aciculam in parte (y) obtusiore, apex acutior mox per incisum prodit foraminulum, arreptaque acicula forcipe minuta protrahitur, imposita vulnuscule olei olivarum guttula, percurato pleneque clauso hac methodo intra horarum quatuor vel quinque decursum sine ulla superveniente suppuratione, hac quidem methodo extractæ sunt acus omnes aciculæque unam si excipias, quæ hæsit ultra menses duos (z) in genu quæque educi ob situm profundiorē justò commodè tutòque haud potuit; Huicque observationum relationi fidem fecere testes (a) exceptione majores, Doctores Medici quinque, Chirurghi quatuor, Pharmacopolæ duo.

Nec substitit in sola nudaque facti narratione D. Lange, sed morbi quoque tam stupendi causas ex physicæ modernæ principiis, quæ tamen Malebranchianis tincta nimium hypothesibus videri aliis queant, sollicitè pervestigat. Id verò ante omnia agnoscit principium ratiocinii sui ac fundamentum: Solum Deum posse (b) invertere quasi naturæ leges, à se primitus stabilitas, idque ab ipso fieri in miraculis, neque tamen esse existimandum, quæ-

(y) Pars obtusior scilicet à cute erat remotior, ea igitur pressa acutior protrudebatur ad vulnuscule aperturam minutissimam eodem in loco approximantis acûs cuspidis factam, unde mirum haud fuerit paucas intra horas tantillum vulnuscule admota olei lenientis guttula fuisse occlusum & obliteratum, cum vix aliquid ultra cuticulam, vel primum proximumque ei cutis stratum fuerit tantillo spatio læsum.

(z) Hic tutum non erat eadem progredi methodo, cum situs in genu profundior indicaret necessario admodum lædendas esse investientes hæc loca partes admodum nervosas, siquidem ad superficiem usque evehenda esset acicula, adeo & hic providè omnia fiebant, ab interno illo principio, vel potius externo aciculas promovente ad partem suam cæsaream, seu excisorem.

(a) Bekkeri effugium perpetuum est in explodendis omnibus historiis morborum & effectuum Magicorum, excipere contra testes, ac causari, defuisse attentionem necessariam ad rem tam gravem, delusos fuisse adstantes, aciculas non cum urina prodiisse, sed injectas fuisse ab ipsa ægra fraudulenta in matulam, & quæ plurima alia fuere ejus subterfugia: hic verò quid diceret? obloquine auderet tot testibus, imò nubi testium, qui adstiterè exsectioni & extractioni harum acicularum; omnia hic tam benè cohærent, ac firmata sunt autopsia & perpetua observatione ægrotae suis etiam vestibus ordinariis exuta, & in ipsis capillis perquisita, ne ullæ possent subesse fraudis suspiciones.

(b) Nemo id ipsi vocaverit in dubium, solum Deum posse invertere leges naturæ, id est, eum solum posse aliter volendo, alios quam consuetos in natura eventus & effectus procurare; vis omnis creata eo non pertingit, cum sit limitata, & à Deo penitus pendeat, certo saltem ab ipso gradu concessa. Neque tamen forsitan ostensu facile fuerit, in quovis miraculo inverti naturæ leges, erit enim tamen miraculum, etsi leges illæ non evertantur, sed modo saltem tam occulto & inconsueto inter se combinentur & conjungantur, ut nos ea non capiamus, nisi hæc prodigia voces, quod facile largiemur.

quævis (c) prodigia mox esse miracula ; posse enim phænomena maxime singularia ac rara proficisci à causis simplicissimis , eaque eo solum nomine nos in admirationem rapere , quod istæ eorum causæ nobis haud perspectæ sint cognitæque. Neque (d) proin impossibile judicat Vir doctissimus

B 3

genui-

(c) Omnino prodigia & miracula in se diversa sunt hoc respectu , nostri autem respectu idem ferè fuerit , si utrinque videamus res ultra consuetum naturæ ordinem & vires contingere , & nullum videamus causarum nexum , imò assueri simus contrario ; etsi adhuc difficile fuerit , nec hætenus satis determinatum , quid ad prodigia , quid ad miracula sit referendum ; multa in his adhuc desiderantur evolvenda.

(d) Nescio an rectè concludat Vir doctiss. & aliquo cum fundamento speret se detecturum occultas hujus morbi causas , ac modos quo phænomena tam stupenda , & prorsus insolita contigerint. Blandimur nobis haud rarò , imò torquemus intellectum nostrum , nosque ipsos decipimus , ut credamus tandem , ac persuadeamus nobis ipsis firmiter , nos detexisse rationes phænomenorum , quæ tamen difficultatem includunt insuperabilem in explicatione sua. Quis v. g. rationes reddet eorum , quæ recensuimus in Dissert. Taurin. Epistolica prima Exemplorum ? quis Historiæ nuper nobis communicatæ à Nobilissimo Nürtingensis Oppidi Physico , D. D. *Weismanno* , Virgo ann. 34. à causa sibi suspecta patitur ante multos annos dextri lateris paralyfin , accedunt posthac convulsiones atque Epileptici motus horrendi per vices pluries repetitas , accessit quadriennio abhinc aphonia etiam per vices , aliquando per aliquot affligens menses , Feriæ thermæ iterum tulerunt suppetias. Febri dehinc Epidemia laboravit , junctis convulsionibus atrocibus. Biennio abhinc à spectro se premi firmiter persuasa fuit conspicuo , non semel , sed omni nocte in ædibus fratris ; relictis in ejus femore stigmatibus digitorum qs. impressorum , durantibus per trimestre. Intumuit pes sinister , accedit ingens dolor , & urinæ difficultas. Postea genu occupat prægrandis inflammatorius tumor , livido-fuscus , striatus , nodosus , imo monstrosus planè cum atrocissimis doloribus , Chirurgus expertus differt apertionem tumoris jam maturi in diem sequentem , at nocte illa misella inter cruciatus intolerabiles egerit per vices cum urina cruenta , turbida , frusta vitri viridiusculi plurima , trapezoyoide , rotundiuscula , ac triangulari varia figura conspicua , clavos incurvatos , fibulas seu uncas , aciculas incurvatas. Chirurgus manè tumorem vidit qs. evanuisse , reliquiis sensim dissipatis ; genu restituitur penitus ; quæ autem per urethram tanto cum dolore ejecerat postea per vomitum egerit , cum paucò sanguine , & juncta aphonia multarum dierum ; post novas convulsiones nova per urinam excreta , quorum magnam servat copiam Medicus. Rectius à remediis se habuit , at redeunte ea ad pagum suum , rediit febris , & vomitus vitrorum , clavorum , acuum junctis atrocissimis convulsionibus ; datis nervinis , sic dictis anti-Magicis auctum semper malum , ut adeo Medicus id vel retardare , vel accelerare pro lubitu remediis potuerit , Tragædiæ testis ipse oculatus , ac tristium vicissitudinum pro lubitu variandarum. Abstenuit à sic dictis specificis Medicus , nihil amplius egeritur , omnia pacata , donec aliquo post tempore vermis teres , crassiusculus , tres ulnæ quadrantes longus , in extremitate sua acum transversim infixam habens inter motus horridos , & sanguinis rejectiones floridi è faucibus protrusus scenam tristissimam clausit. Compendium dedimus , plenam Vir Nob. recensionem forsàn aliquando dederit. Quis nodos hos solvet ? Quis ædipus par erit intricatæ rei. Sed nec opus est Medicis tam exacta ætiologia ; Metaphysicis,

genuinas detegere causas morbi mirabilis qui conspectus fuerit in ista Magdalena Morina. Duplex verò (e) Mechanismi admittit genus; atque Mechanismum naturalem aliud non esse quam mutuam corporum in se invicem actionem, secundum leges scilicet communicationis motuum. Artificialem autem Mechanismum consistere in actione entium intelligentium in corpora, quibus uniuntur organica, atque in vi, quam habent (f) movendi per hanc suam actionem (g) particulas materiæ, quæ ipsi ambiunt. Undenam perspectum nobis certumque est, (ita quærit D. Lange) solas (h) animas nostras inter entia intelligentia eo gaudere privilegio, quod potesta-

cis, Phycisque hanc curam, ἀχέλβειανque relinquunt lubentes. Sufficit si suarum quod est partium agant, negligentes quasi malignorum Spirituum lusus infaustos, ac μεθοδείας haud facile intellectui magis limitato explicandas; Insistantque remediis nervinis, robur naturæ, tonumque partium sustentantibus. Sic enim debellabunt simul quoque has technas. Non semel vidimus faustum hunc remediorum ordinariorum, inter preces junctas, successum; Nec proin indigemus operosa illa conjecturarum audacium, ac sæpe incohærentium farragine. Pravi Spiritus noxam non, nisi organicam structuram, & crasin fluidorum depravando, inferunt, his igitur eundo obviam, eorumque aberrationes corrigendo collitur malum, etsi technas subtilissimas causæ latentis, atque agendi, nocendique modos specialius enarrare haud liceat. Ne quid videamur ignorare, sæpe audacter conjecturas cumulamur; ac manent tamen conjecturæ; arena sine calce.

(e) Singularis sanè duplicis mechanismi descriptio; cum maximè vocet mechanis- mum artificialem entium intelligentium in corpora, quibus junguntur, organica actionem.

(f) Et hæc vis probanda erat Domino Lange contra Cartesianos, ac Modernos plurimos, sive Malebranchii vestigia secuti causas occasionales substituant, sive cum Leibnitio confugiant ad subtilissimam Harmoniæ præstabilitæ doctrinam ignotam quidem D. Lange.

(g) Debat probare Dominus Lange Spiritum posse agere in particulas materiæ, non obstante ingenti disproportionem quam Cartesiani allegant inter rem cogitantem, & rem extensam; imo ne id quidem ferent æquo animo, quod dicat entia intelligentia, ambire particulas materiæ, cum enim in loco non sint, nec extensa, non ambire corpora nec proin in illa habere jus dicent.

(h) Eadem ratione quærent Moderni Philosophi, negantes animæ in corpus suum actionem, undenam de illa simus certi? imò hoc multa cum confidentia negant. Neque admittunt alii hanc consequentiam: animæ nostræ agunt in corpora nostra, ergo & alii Spiritus agunt in corpora alia; nam non sine specie regerent, jussu divino corpus humanum unitum esse animæ, alios Spiritus aliis corporibus eodem jussu nutuque omnipotenti unitos non esse; imò potius retorquebunt alii adhuc argumentum istud, illaturi: Si anima nostra saltem occasionalis causa est motionum corporis sui, aut si illi motus non sunt nisi ad statas harmoniæ præstabilitæ leges, neque aliis Spiritibus ulla specie tribuetur vis corpora movendi, quæ cogitando moveri haud queant, sed contactu impetuque impresso, quod expectandum à spiritu non extenso non sit. Si recurras ad sum-

mum

potestate polleant corpora movendi , cum fides nos doceat , seu revelatio, Spiritus dari tum bonos , tum malos atque infelices , illos felices Deoque unitos , qui efficaciam ipsis potestatemque in corpora dederit exercendam, qua abuti haud possint ; hos verò nos tentare , non quidem agendo in animam nostram , quæ ab ipsis minimè pendeat , illisve subsit , sed agendo potius vel in (i) organa corporis nostri , aut potius in corpora ipsum (k) ambientia. Cumque non possent non enormiter abuti potentia, si quam haberent illimitata , credere mavult D. Lange eos potestate præditos esse valde (l) limitata , & hætenus quidem (m) nihil videtur supposuisse quod non alii quoque inter philosophos statuerint.

Videamus nunc alia minus hætenus cognita admissaque principia , quibus superstruit novi sui systematis speciosa fundamenta. Nunquam non, si ipsi

num Creatoris exemplum , motus omnis Authorem & Consummatorem , infinitam opponent inter Creatorem & Creaturas diversitatem in agendo , quippe cuius simplicissima volitio sit efficacissima operatio. Cæterum Domini Lange argumentum sic ab aliis in torqueretur in Cartesianos. Si teste revelatione & boni & mali Angeli ac Spiritus in corpora agunt , idque & irrefragabilibus historia tum Civilis , tum Medica probat exemplis , quæ tandem pertinacia erit negare , animam à Deo unitam corpori peculiari posse in illud corpus agere , illudque regere. Revelationem haud facile rejicere velle videntur, redacti tamen sunt, qui Bekero adhærent, ad miserrimas detorsiones dictorum clarissimorum , quarum deberet pudere viros cætera mente sana præditos. Et hætenus quidem rectè urget D. Lange revelationis claritatem contra incredulos. Quid verò illis regeret Modernis , qui Spirituum mediatam in corpora actionem , ac proin Magicos effectus possunt concedere , statuentes quippe omnem Spiritum finitum corpore aliquo gaudere. Tam multiplicem sanè harmoniam ipse tum ignoravit.

(i) Hujus exempla clarissima præbent obsessi à Dæmone , tum in Sacra allegati Scriptura , tum à Viris fide dignis descripti , horum negare existentiam & veritatem, impudentiæ est homini non competentis, cui sanum sit incipit ; tollunt enim fidem historicam omnem & Scepticismo nimis apertè favent tales , nec disputandum est porro contra negantes principia ; principia vero sunt potissimum revelatio , & historica fides.

(k) Modo quidem utroque id fieri tot loquuntur , imò clamant historici ; fabulis haud favemus , nec inficiamur earum hoc in campo abundantiam & frequentiam ; nolumus tamen prolabi in extremum alterum , exhibilandove fictitia , incerta , fabulosa , negare unà firmiter stabilita , circumspectè observata , & quæ veritatem universalem universali gentium omnis temporis consensu firmata.

(l) Cum limitationis innumeri possent esse gradus , nostrum non est limites istos assignare juxta miseram cæcæ rationis nostræ decempedam ;

(m) Dicitur aliàs , nihil esse tam absurdum , quod non aliquem , qui defendere id ausus fuerit , inter Philosophos repererit ; nec deerunt proin qui & reliqua Domini Lange cogitata sua fecerint ; etsi modernorum plurimi quæ hætenus deducta dissentiant, utpote ferre non volentes actionem Spirituum in corpora.

si ipsi credimus , eadem (n) motus quantitas inde à prima creatione constanter perstitit atque mansit in hoc universo sine augmento vel diminutione , nullus (o) Spiritus potest movere aut principium motus communicare corpori quod quiescit ; Dæmones non agere in corpus nostrum nisi mediantibus (p) aliis corporibus organicis , quibus sese uniunt ac conjungunt per unionem quandam , quam vocat (q) instrumentalem ; Aerem Spiritibus Dæmonibusque plenum (r) supponit , Patres Ecclesiæ , Interpretes Scripturæ Theologosque in hoc prædecessores habet docetque evidenter ex Scripturis Diabolos non ita in inferno constringi , ut non egredi ex carcere illo ac nocere hominibus valeant. Huic verò veritati D. Lange jungit conjecturam ad minimum valde adhuc dubiam , quod scilicet hi dæmones uniti sint (s) corporibus organicis , sed minutissimis , quæ summa facilitate sese

(n) Hæc hypothesis adeò non est nova , ut dudum inter præcipuas Cartesii reputetur , fatisque proin hæcenus cognita fuit ; annon verò sibi contradicit D. Lange , qui supra animæ vim in corpus suum agendi reliquerat , nec sufficit eum motus saltem determinationem ipsi tribuere stilo Cartesiano , namque & hoc alii Moderni ipsi haud concedent ; dudumque negata est hæc eadem motus quantitas in universo supposita , substituta virium motricium identitate ; nobis vero ista curæ , cordique non sunt.

(o) Hic jam putat D. Lange se statuere nullum Spiritum posse agere in corpora , hoc est principium motus ipsis communicare , & tamen , si aliter determinent eorum motus , revera agunt in ea ; ergò revera movent ; quicquid enim agit in materiam id ei aliquem motum imprimit , ergò in eam agit etiam dum determinat motum , motus directionem aliam communicando , qui potest motum mutare , determinatè potest movere , nec determinat nisi movendo , nec alia distincta harum rerum datur idea , nihil ergò lucratur D. Lange effugio hoc non satis idoneo , & pariter ab aliis dudum proscripto , qui eandem quoque directionem servari contendunt.

(p) Si dæmones possunt agere in alia corpora organica , agent etiam in humana , nec enim alia est horum materia quam reliquorum ; si unire se queant aliis , cur non & humanis ; cum tamen hujus unionis in obsessis exempla exhibeat revelatio frequentiora , quam unionis cum corporibus aliis , quæ pariter non erit sita in arbitrio dæmonum , cum ipse D. Lange statuatur eorum vim esse valde limitatam , ergò non possunt se pro lubitu unire.

(q) Si unio est instrumentalis , tale corpus organicum erit hujus spiritus instrumentum , ergò ille ager in id tanquam movens principium.

(r) Non aer solum sed & totum hoc universum repletum est , vel si aptius loqui liceat , ubique habet in se Spiritus & malos & bonos , hos ad custodiam hominum , illos ad tentationem. Nec jam quæritur quid dixerint patres ; Scripturâ satis evidenter rem decidente ; rectè igitur contra Bekkerum ejusque asseclas asserit cum Scriptura , dæmones posse hominibus nocere , & proh ! dolor nimis sæpe nocent.

(s) Hæc ergò arbitraria , ac mera suppositio est , quæ miserrima videbitur Cartesianis , qui non magis capient actionem Spiritus in minimam machinulam , quam in Machinam vastissimam ; utraque est corpus ; ad utramque Spiritus proportionem & actionem

fese queant (t) insinuare in omnes corporis nostri partes. Ut verò Lectoris animum præparet ad stupendas illas operationes admittendas, concedendasque, quas parvulis his (u) insectis à dæmone obsessis adscribere ipsi lubuit, ea speciosè (x) proponit mirabilia, quæ circa animalcula minutissima passim observantur.

Quanta in animo, (ita enim scopo suo convenienter ratiocinatur) assurgit admiratio, cum attentius contemplamur actiones istarum parvularum machinarum viventium, si cum (y) bove apem comparemus, qui ne quidem instinctu sat evidenti gaudet explicandi, componendique oblatum sibi stramen, ut commodius in illo recubet, dum parvula hæc animalcula sine circino atque instrumentis exiguas sibi struunt ædiculas secundum exactissimas Geometriæ atque Architecturæ solidioris regulas? Quoties non sine admiratione conspeximus attoniti laboratoria chymica, quæ insecta hæc minuta suis in visceribus gestant, ubi tam pretiosa formantur roris extracta florumque, quæ (z) nec Artistæ experientissimi unquam imitari aut assequi

C

valeant.

nem habet nullam, sive moventem, sive determinantem, si interroget D. L. non Cartesium modo, sed & Malebranchium, & Leibnitium, & quicquid est ingeniorum principiiis mathematicis cumprimis hic inhærentium.

(t) Esset prius probandum dari talia organica corpora in aere, quæ nullo negotio se insinuant in omnes corporis nostri partes, hoc est, quæ sint exiliora particulis aeris, nam nec hæ sese pro lubitu per omnes corporis partes ab extrinseco possunt insinuare, neque enim transire per cutem hætenus probatum est.

(u) Insecta à dæmone obsessa incredulis æquè apparebunt ridicula, ac alia dæmonibus adscripta, unde rationibus, quæ ea fulciant, omnino indigent speciosis ac solidis.

(x) Hæc verò nullam cum obsessione dæmoniaca hic ficta habent connexionem; agunt minutissima quæque animalcula, quod jussit agere concessa structura congrua Creator Optimus, neque ad id indigent dæmone, nec alia per ea aget dæmon, nisi speciali Dei mandato ac permisso.

(y) Bovem cum ape comparat, quid verò hoc ad insecta possessa? Scilicet insecta sunt valdè ingeniosa; sed nec bovi deest quidquam solertiæ naturalis ac necessariæ; habet apis quod suæ convenit naturæ, bos pariter habet quod suæ; nec stupidiorum ape bovem credas; quidni sciat ille sua sibi sternere gramina, si sternenda essent, quæ mole sua mox complanat; sed ait D. Lange, apes sibi ædiculas struunt juxta exactissimas Geometriæ & Architecturæ solidioris regulas; an verò juxta regulas agit insectum, ratione destitutum, cum totum artificium resultare necessitate quadam ex ipsa pedum structura ac corporis statura dudum Er. Bartholinus docuerit. Sint ergo exacti apum alveoli, & exquisita hexagona, ut vel P. Kochansky ad communem omnium regionum mensuram, cum passerum plumis videantur sufficere, non tamen ex apum ingenio pendent. Et Geometria, & Architectura, & apum opificium à Creatoris est sapientia, ejusque quidam radius undique elucens.

(z) Nec tamen hæc, quæ in ventribus apum mel colligere supponuntur Chymica Labora-

valeant. Et quam (a) magnifica sibi metipsis struunt mausolia bombyces, atque insecta quoque alia, in quibus abscondunt se sepeliuntque viva, ut moriantur ibi, ac resuscitentur postea nova aliaque pulchritudine vestiti, ac decore novo induti? Ista tamen omnia (b) mechanicè ac machinaliter (sit venia verbo) fiunt, nec aliud insectis illis principium istas produciens actiones atque intelligens suppetit, nisi ipsum illud supremum, quod ipsa potentissimè formavit, ac sapientissimè, quodque per solam figuram, situm ac varietatem parvulorum, quæ ipsis competunt organorum (c) spiritibus animalibus perfusorum, spectaculum nobis exhibet admiratione dignum, objectumque (d) observationum maximè seriarum D. Redii, Swamerdamii, & Lewenhœkii, aliorumque celebrium Physicorum.

Sed cum microscopii ope alia adhuc minora deteguntur (e) conspiciunturque animalcula nudis oculis omninò invisibilia, quæque ne hoc quidem instrumento mediante conspiciuntur, nisi sub specie atomorum vivarum summèque exilium, cumque secundum proportionem, quam concipi-

mus

Laboratoria quidquam faciunt in rem D. Lange probandam, quid enim hæc ad dæmones? nec adeo indubia sunt illa in ventre apum Laboratoria, si apes dulcia florum stamina, globulosque eorum resinofos, non tam edant aut intra se coquant, quam congesta in alveolis compingant, colligant, inque mella ac ceram absque Chymico artificio connectant.

(a) Et quid mausolea ista, quid pulchra volunt monumenta? an tanta res est in serico texto mori? annon & alia insecta suis ex ovulis reviviscunt? annon & bos sese multiplicat? quid hîc api peculiare? quid dæmoni possidenti favet?

(b) Undenam novit D. Lange hæc omnia fieri mechanicè, sine omni agente vitali, ac percipiente? an mechanismus solus sufficit ad vitam dandam sine anima? cur ergo animal moritur recedente anima? hæc omnia solo partium situ in ape cæterisque fieri ac figura sola gratis asseritur, non probatur; non habent principium intelligens, at tamen vivens.

(c) Qui bovi non solum, sed & homini denegant Spiritus animales moderni, ac substituunt animam actionum immediatum principium, neque apibus hos Spiritus relinquunt. Alii autem, qui eos concedunt, animæ autem actionem in organa negant, Mechanismo huic facilius præbebunt assensum, nec tamen soli, sed & monadis dominantis variantibus qs. cancellis ac determinationibus correspondentibus; hæc verò, cum scriberet D. Lange nondum erant evoluta. Dies diem docet. An semper posteriores cogitationes sint meliores, dies docebit.

(d) Sanè bovis admiranda non hos solum Philosophos ac Microscopiorum fabros, sed & Philosophos omnes per omnem vitam satis occupabunt, æquè ac apum œconomia singularis.

(e) Hoc parum ad rem facit juxta prima Authoris principia, siue dentur talia minuta animalcula, siue non dentur, semper enim erunt corporea, & consequenter à spiritu non mobilia, juxta placita Modernorum, imo nec dirigibilia ab ipis (sit venia verbo) quia directionem non admittunt, nec sine actione in corpus illi locum dant.

mus inter hæc parvula invisibiliaque insecta ac corpus humanum, judicemus nullam ejus partem esse (f) per quam & in quam penetrare non possint, cumque insuper, quantumvis illa exigua sint, possimus concipere eorum organa, visceraque æquè (g) perfecta ac aliorum viscera animalium organaque, spiritusque animales, qui ea actuent pari modo; inde ansam (h) capit D. Lange faciendi ex his insectis instrumenta Spirituum malignorum per omnem aeris ambitum (i) disperforum.

Subsistamus hîc paulisper (ita C. M. T.) dicamusque, quod præcautiones Medici hujus doctissimi, ipsius Systema involvant difficultatibus, quas potuisset (k) facilimè evitare. Cur enim tam confidenter negat, posse Spiritum

C 2

movere

(f) Jam supra de hoc dubitavimus, nec credimus facilè, per corporis poros posse ingredi animalcula, etsi alia cum alimentis via ipsis pateat, adeò, ut possint ingredi absque consilio spirituum, neque hæc indigeant peculiari assistente intelligentia.

(g) Æquè perfecta in suo genere, nemo diffitebitur, non comparatè cum animalibus majoribus, habentibus dubio procul apparatus majorem viscerum & organorum.

(h) Hoc est arripere ansam non oblatam, quid enim his omnibus mirabilibus insectorum cum dæmoniacis prodigiis? quo aptiora ad actiones suas, & artificiosiora sunt hæc animalcula, eò minus possunt fieri instrumenta dæmonum, cum se ipsa possint regere, nec intelligentia tali indigeant. Nec dicas, ipsa non indigere dæmonibus, sed dæmones indigere ipsorum ope, & iis uti tanquam instrumentis; nihil enim hoc ipso invento lucratur Dominus Lange; ponamus insecta ejus fictitia cum dæmonibus suis ingredi in corpora humana per vias etiam angustissimas, & poros ductulosque minimos, non ideo sanè penetrabunt eadem via corpora majora, nec insecta hæc vel arripere possunt acus, nec deducere eas per eosdem poros & angustias; non possunt arripere acus, quia insectulum tale non habet robur sufficiens proprium, & ex hypothesi dæmon vim moventem nullam ipsi dare potest, ergò miser illè dæmon cum acu sua non potietur scopo suo, eam ne quidem tollere in altum valebit per hanc suam machinulam invisibilem animale & instrumentalem, & si etiam posset acum usque ad poros & ductus angustos corporis deferre, cogeretur ibi acus dimittere, posset enim ingredi, si omnia concederemus, cum sua machinula animata & obsessa, sed non posset ingredi cum acu, quæ necessariò foris maneret exclusa, nec posset introduci in corpus nec à dæmone, nec ab insecto, nec ab utrisque junctis, dæmon enim acum non potest facere minorem aut ad insecti sui parvitatem redigere, nec potest movere materiam & in eam agere ex hypothesi D. L. Si scivisset D. Lange hypothesin recentiorē statuentem, omnem Spiritum finitum semper incolere corpus aliquod proprium, nec unquam eo carere, forsan maluisset huic subscribere, quàm insecta hæc invisibilia, & fere etiam incogitabilia conducere ad hunc scopum, dæmonibusque adjungere, qui si habeant propria corpora, insectis non indigeant aereis, neque hæc vilia dæmonum fecisset instrumenta, quorum vim adeo statuit limitatam; hanc verò curam D. Lange relinquimus.

(i) Spiritus propriè loquendo non possunt dici per aerem dispersi, quia non sunt in loco, non sunt extensi, scriptura dicit aptiore termino eos aëri dominari, & tenebris mundi hujus; in verbis verò sumus faciles.

(k) Potuisset has evitare juxta sequentia, sed eo ipso aliis sese involvisset difficultatibus,

movere corpus in quiete constitutum , quid impedit (1) quò minus quantitas motus in hoc universo vel augeatur vel minuatur ? quam (m) demonstratione , vel probatione nititur hæc constantia æqualitatis motûs supposita ? Quam ea necessitate stabilita est ? Novi equidem , nullum corpus posse se ipsum movere , sed movendum esse ab (n) ente alio , qua autem ratione probabitur virtutem moventem , quam habent Spiritus , ulterius (o) non extendi , quam ad motum jam inceptum aliter determinandum,

tatibus , adeò iis omnia hic sunt obsita , omnia intricata & obscura in summo gradu , si quæras de modo , quo fiant talia prodigia , etiam si res ipsa indubia sit & in propatulo . Cur verò tot se difficultatibus involvunt inquieti mortales , cur non malunt in nimium occultis ad τὸ ἐπ'ἐχεν confugere ? cur non æquà mente ignoramus , quæ latere nos voluit Magister Optimus ? Implicamur laqueis fallacibus ac periculosis , saltem ne aliquid videamur ignorare ; hæc mentis nostræ naturaliter perversæ arrogantia est , ut , licet diffiteri non auit se imparem esse rebus sæpè gravissimis , earumque causis eruendis , præferat tamen doctum , at inane vaniloquium ingenux ignorantix tam latè se diffundentis confessioni . Intellectus noster judicet de rebus æstimationi suæ vi quantitatis ac proportionum subjectis , judicet de nexu Idearum , ac propositionum , absteineat verò à rebus sphaeram suam viresque excedentibus , maneat in modestia debita aureaque prorsus lumen ejus debile , nec se ultra modum efferat ; cedat cumprimis revelationi , nec se normam jactet veritatum , nec possibilitium ambitum sua metiatur comprehensione , nec scientiæ suæ audeat commensurare veritatem ; nihil neget ideo , quod modum ejus ac rationem profundè ignoret , maneat suæ conscius limitationis ac debilitatis , quæ non audebit negare , quod non potest comprehendere ; videt enim , si sapiat , toties sibi hære aquam in rebus etiam materialibus .

(1) Hoc meritò quæritur à Viris ingeniosis , neque enim unquam hoc principium suum probavit solidè satis vel Cartesius , vel rota ejus multiformis Schola ac soboles ; Imò Hugenus , Mariotte , Leibnitijs probarunt apertè contrarium , identitatem virium substituentes ; quæ an probetur Celeb. Diarii Authoribus nos quidem later .

(m) Etiam hanc quæstionem Virorum Celeberrimorum approbant Moderni illi , virium identitatem substituentes , agnoscuntque nullam demonstrationem suppetere pro eadem motus quantitate conservanda . Etsi nuper D. de Louville ipsorum voluerit turbare circulos ; quo successu , atque an solidius id evictum dederit , quàm olim variantem Eclipticæ obliquitatem , ipsi judicabunt .

(n) Alii ex Modernis dicent , non ab Ente alio (si summum Ens excipias) sed ab alio corpore corpus debere moveri ; nec placet illis , quod Ill. Turneminijs supponat , animam agere in corpus , corpus verò non agere in animam . Quas tamen subtilitates heic vel supremis tetigisse digitis sufficiat . Medici de remotis his motuum causis solliciti non sunt ; quàm benè nobiscum ageretur , si saltem proximas semper causas motuum in corpore p. n. obviorem sine errore notabili assequeremur , quod quidem & scientiam haud levem & experientiam requirit longo , multoque rerum usu , non speculationibus vacuis , firmatam .

(o) Quos modo allegavimus legum motûs scrutatores etiam hanc motûs directionem murandi vim Spiritibus abjudicant eadem vi suarum , quas laudant , demonstrationum .

Nos

dum , quodque Deus ipsis non concesserit potestatem movendi corpora in quiete existentia ? Novi quoque (pergunt C. M. T.) Deum limitasse potentiam malignorum Spirituum , ut non possint nobis nocere ultra id, quod permiserit Deus, quonam verò argumento constat, quod non possint, nisi se uniant cum insectis (p) agere in liquores corporis nostri, inque ejus partes solidas, inflammando, (q) dissolvendo, condensando, acres reddendo, corrumpendo humores, dislocando, constringendo, coarctando, distindendo, aliisque modis lædendo partes solidas, eò introducendo (r) venena, ipsaque varia insecta, absque eo ut cum ipsis incant unionem ullam? Ista sanè omnia ipsis possibilia sunt, si quidem id permiserit Deus; dicit verò per (s) jocos (uti omninò videtur) D. Lange se, etsi referre decre-

C 3

verit

Nos istis nunc non immoramur; istas forsan demonstrationes laudatas ab Authoribus suis evertere conabuntur, qui hæc quærent in his suis ad D. Lange placita notis, Trivultini Patres, utut nihil allegent, quod probet contrarium.

(p) Si in partes solidas fluidasque corporis nostri non possint agere immediate, multo minus in eos agent per insecta; nam, ut agant in insecta, eaque moveant, debent agere in eorum partes vel solidas, vel fluidas, vel utrasque, & si hoc possint facere, quid ni & agent in nostros succos, & in nostra organa, quæ non magis sunt materialia, quam horum insectorum, quantumvis minutorum, partes.

(q) Agere verò poterunt his modis in fluida non saltem immediate, sed & media eò convenientia liquoribus admiscendo, solida autem per fluida variis aggestionibus urgendo & premendo, quanquam & irritando sensiles nervorum fibrillas spasmos, doloresque omnis generis etiam sine insectis possint excitare, si enim possint mutare motus insectorum, cur non facilius motus spirituum insectis subtiliorum, & facilius mobilium ac obsecundantium. Quid verò regerent Viri Clarissimi illis, qui dæmonibus propria tribuunt corpora? An Ecclesiæ, Ordinisque statuta hoc admittent? Nova ad minimum haud facile locum apud illos inveniunt, etsi magni faciant acumen Leibnitianum.

(r) Quomodo verò introducent vel insecta, vel venena in corpus, si movere ea non possint, venena non habent vim sese ipsa movendi; Verum Viri ingeniosi hæc contra D. Lange admittunt, sed de modo altum est silentium, quomodo spiritus introducent hæc insecta, quomodo apprehendunt ea, quomodo agunt in materiam, non sanè cogitando, cogitatio enim ne pulvisculum quidem moveat sine medio, & verò spiritus dicuntur non agere nisi cogitando. Si corpora dæmonibus velint concedere Viri Eruditi, facile viam invenient. Nolumus verò hanc ipsis tribuere sententiam; qui fateamur hic circa modum hunc agendi ignorantiam nostram; de effectibus tristissimis certi, circa modum recurrentes ad τὸ ἐπὶ χειρὶν, ad τὸ θεῖον Medicis haud raro solenne, ac prorsus necessarium, licitumque in hac luminis nostri debilitate atque insufficientia.

(s) Nihil magis serium est quam principis, aeri dominantis & infidelibus triste imperium & potestas in homines plerosque non satis deploranda, absint hinc procul joci, de ipsius ingenii acumine tristitia indies literatorum æquè ac aliorum fata loquuntur, cum plerorumque mentes ita teneat illaqueatas, ut stupidorum instar brutorum sequantur ejus dictamina, ipsique serviant tanquam mancipia fidelissima, cum videantur sibi sapien-

verit facta Principis in aere regnantis , eum tamen tanti non facere , nec pro heroe, sibi singulariter æstimando, habere , cum non nisi exiguum habeat de ipsius ingenii acumine ideam ac præsumptionem , cum Deus ipsi nonnisi parcam luminis & ingenii mensuram reliquerit. Exilisque hæc Auctoris de dæmone (t) opinio eò usque progreditur , ut cum Helmontio persuasus sit , eum minus sagis suis esse ingeniosum , ipsarumque quendam quasi discipulum , qui illudere non possit nisi rusticis , metuatque sibi ab hominibus ingenio pollentibus ac iudicii penetratione.

Nec video tamen (ait C. M. T.) quid cogere nos queat , ut statuamus, dæmonem lapsu suo perdidisse lumen suum ingeniumque (u) naturale. Apostolus (x) Paulus , Sancti Patres , aliam nobis rei istius offerunt ideam , quam quidem eam , quam ex Helmontio hausit D. Lange ; cæterum difficultates quodammodo extraneæ sunt (y) Systemati D. Lange circa maleficia , possuntque inde separari , quo ipso illud haud (z) parum fiet solidius. Audiamus eum ipsum explicantem maximam partem Symptomatum morbi Magdalenæ Morinæ , absque ista dæmonum cum insectis unione.

Si erucarum tantum generationem in ægro hoc corpore, eorumque inde excretionem suscepissemus explicandam , id quidem (a) præstitū esset facile

pietissimi & dæmone prudentia longè superiores , exitiali errore ac cæcitate mentem ipsorum obnubilante; & quis quæso credat, Deum illi parvam dedisse ingenii mensuram, cujus methodias tanta cum cura suadet, ut evitemus , suamque nobis ad id offert opem.

(t) Non opinione res agitur, cum sermo est de hoste tam formidando , cui non nisi divina resistere Panoplia valeat , faciat ex sagarum magistro discipulum , ipsis ingenio inferiore , solis rusticis illudentem Helmontius & cum eo D. Lange , tristis experientia docet contrarium , quamque ille non metuat acutos & ingeniosos homunciones.

(u) Adeo nihil eò nos adigit , ut revelatio potius contrarium apertè doceat , & quī possit spiritui tam antiquo deesse iudicium , tanta tamque perpetua experientia confirmatum.

(x) Scilicet hunc Spiritum astutissimum , & maximè iis formidabilem, qui fide ac luce divina haud gaudeant , agnoscunt ii omnes , qui corruptionem hominis summam agnoscunt , eum ab hoc spiritu & olim seductum fuisse , cum infinites esset sapientior , & nunc miserrimè seduci in desipientia sua naturali non possunt non agnoscere.

(y) Sanè difficultates intrinsecæ omnino sunt Systemati D. Lange , qui nec cum possessis à Dæmone insectis , nec sine illis satisfecerit iis , qui qualicumque verisimilitudinis umbra contenti non sunt.

(z) Docebunt sequentia , an fiat solidius , exhaustiatque difficultates præcipuas circa abstrusissimum hunc morbum & prorsus intricatum quā originem suam.

(a) Nobis equidem res ista tam facilis haud videtur ; nec naturalis mechanismus hic eas ferre suppetias , intellectui veritatis avido , potest , quas quidem desideraret.

facile per naturalem mechanismum ; (b) supponi enim sine difficultate potest virginem hanc fructus quosdam devorasse aut legumina (quæ solis per tempus sat longum pasta fuit) numerosa ovulorum quasi invisibilium, ex quibus ista prodierunt insecta, caterva conspurcata , istaque ovula in ipsius ventriculo (c) obvoluta fuerunt abundantissima cruditatum viscidiorum massa ac pasta ; in qua tanquam conveniente sibi matrice , tuta ab acribus (d) spiculis menstrui ventriculi , quæ quidem spicula in (e) ista, qua laborabat virgo hæc inappetentia, jam satis languida fuerunt in se & minus efficacia , fota commodè, atque exclusa sunt hujus partis calore , ac mediantibus fructibus , herbis , & aqua , quæ sola virginis fuerunt alimenta, insectorumque simul ordinaria nutrimenta ac (f) cibi, illud attigere magnitudinis incrementum, in quo excreta conspectaque fuerunt ; adeoque hic effectus , etsi valde singularis , posset tamen (g) non incommodè à naturalibus plane principiis deduci atque explicari.

Neque verò eadem (h) acicularum acumque ratio est , hæc enim talia corpora non sunt , quæ vel formari in corpore humano , vel nutriri queant.

(b) Supponi potest facilius quam probari , virginem hanc fructus devorasse conspurcata ovulis minimis erucarum , è quibus istæ dein exclusæ sint in corpore illius ; hæc dicuntur facilius quàm vel probantur vel fiunt ; ad minimum alimenta congrua erucæ in corpore nostro vix inveniant , & si aliquando erucæ quædam suis ex ovis excludantur in homine , vix tamen hinc deduxeris lacertam , & in exemplis supra memoratis bufones , scarabæos , ranas , & quid non ?

(c) In hac obvolutione nulla forsan esset difficultas , sed motus quoque ventriculi peristalticus imò & tritorius alimentorum obstare videtur ; etsi nolimus omnem exclusionem ovulorum peregrinorum in corpore nostro negare , tam varia tamen & numerosa sine magiæ concursu inde excerni haud credimus.

(d) Spicula ventriculi tam acria acutaque non sunt , ut sibi ab illis debeant metuere hæc ovula excludenda , si aliud nihil obstaret.

(e) Virgo hæc non laborabat inappetentia , sed pica , satis appetebat fructus suos , sed non cibos alios & meliores , ac convenientiores , qui status in chloroticis est frequentissimus ; & possunt cum tali inappetentia consistere spicula acida , acriaque in primis viis satis fortia & acuta.

(f) Sunt equidem hi illorum cibi , sed & virginibus pica laborantibus valde grati ac familiares.

(g) Nisi & alia inexplicabilia hac methodo juncta fuissent Symptomata , & excreta , quorum singularitas longè adhuc major ac portentosior , hanc quoque erucarum excretionem reddit suspectam , & ad eam videtur illam classem redigere , ad quam pertinent memorata supra historię , ad morbos nempe magicos , vi malorum spirituum hominibus illatos ; etiā forsan aliās erucæ excludi in corpore aliquando potuerint.

(h) Hic vero non licet aliter quam verum fateri , aciculæ enim ex seminiò excludi in ventriculo non possunt.

queant. Si enim (i) supponeremus plurima corpuscula metallica occulta ac latentia in alimentis potuisse inter se uniri intra corpus humanum per varias, quæ ibi contingunt, fermentationes, & præcipitationes, ea sanè non possent ad summum producere aliud, quam massulas quasdam metallicas parvulas informes, hinc verò aderant veræ aciculæ atque acus artificis manu formatæ atque acutæ redditæ, quæ extractæ sunt tanto numero, quorum, teste avtopsia abscissa sunt capita seu, globuli, ubi manifesta adhuc oculis intuentium sunt (k) forcicis abscindentis vestigia, quarum aliquæ ad curvitatē istam redactæ conspiciuntur per (l) violentiam ipsis abscissione illa factam, quæque majorem (m) longè ipsi intulere dolorem cum extraherentur quam reliquæ, igitur in explicatione horum phænomenorum necessariò recurrendum est ad artificialem (n) mechanisum. Videamus igitur quid adscribi queat homini, quid tribuere diabolo cogamur.

Certum atque extra omne dubium positum est, aciculas fuisse in corpus hujus (o) Virginis introductas, quia ibi generari non potuerunt, æquè certum (p) indubitatumque est eas non potuisse intrudi in omnibus istis

(i) Supponerent sanè Viri ingeniosi rem omni verisimilitudine destitutam, quis enim ventriculi, viscerumve calor est, qui possit fundere metalli particulas minutas? de acuum formatione ipsi prorsus dubitant, nos verò etiam de massularum quarumcunque metallicarum hac via formatione; acuti verò cuspidēs, abscissionis capitum vestigia manifesta, nimis manifestè evincunt fascini concursum, ut fictitii mechanisimi omnis species evanescat.

(k) Forficis abscindentis vestigia apparent in aciculis, indicio nimis manifesto eas ab extra fuisse introductas, non in corpore formatas.

(l) Hæc violentia ad incurvationem usque in abscissione adhibita apertè docet concurrisse cum dæmone astutiam & malitiam diabolicam hominis dæmoni aciculas forcice ita præparantis, cum non potuerit cum globulis eas introducere tam commodè; dico tam commodè, quia supra exemplum recensuimus talis quoque capitis & noduli exsecti, adeoque prius injecti, via ac ratione quacunque.

(m) Non potuere enim via adeo recta progredi ac propelli, unde nervorum fibrillas gravius lacefebant transitu suo longè acerbiorē, quam rectæ aciculæ.

(n) Hic artificialis mechanisum intelligitur & dæmonis & hominis, arte enim ad hæc opus est, quam nec optimi inter nos artifices satis capiunt.

(o) Hoc quia certum est, æquè certum erit fascinum, nisi nova succurrat mechanica, ubi aqua hæserit Philosophis.

(p) Hoc mihi non æquè certum indubitatumque est, mallet enim credere in locis istis fuisse intrusa ab artifice tali extraordinario, quam incredibili plane commento eas per vasorum lacteorum, & tot vasculorum aliorum angustias & meandros deducere ad corporis superficiem, quod fabulam nimis apertè sapit; nec dicas non potuisse sine dolore summo & læsione introrsum adigi, cum nullum in egressu vasculum læserint, cum miles supra memoratus, aciculas per genas suas adigat sine dolore artificio singulari eas per-

istis singularibus locis ex quibus postea fuerunt exsectæ; observationes exactæ institutæ per integras duas septimanas suspicioni tali locum relinquunt (q) nullum; fatendum equidem est, dari homines adeò solertes, ut sciant methodum acus immittendi in tibias, brachia, aliasque partes musculosas, idque sine (r) dolore, cogendò eas intrare exactè inter musculos, sed ingens est differentia inter leves istos lusus, eaque quæ in virgine hac observantur, ubi digiti tangentes percipiunt intra profunda carnum aciculas supra (s) periostium quasi, sentiunturque (t) quotidie ad sensum magis magisque per ipsam musculorum substantiam, perque partes mammarum glandulosas transire, semperque præcedentem tangenti exhibere digito (u) cuspidem. Cæterum nausæ, cruentique vomitus ac febris, semper præcedentes acicularum apparitiones, magna quam per vomitum reiecit earum quantitas, ac dolorificæ lancinationes, quas subinde in ventriculo percepit, argumenta (x) sunt certissima, quod coacta fuerit illas prius deglutire.

D

Nec

perterebrando, & celeriter quidem; quis vero dæmonem hoc milite minus existimet agilem, promptumque, ac versutum?

(q) Bonæ istæ Nosodochii sorores, & quicquid fuit custodum, potuere quidem observare, an ullæ ab hominibus fiant ftudes, fraudes verò demonum ac stratagemata Satanæ eludere vel detegere non valuerunt; quid obstat hæc nocturnitas, & invisibili modo fuisse gesta; spiritum operantem quis videat, vel impediat? Si dolorum sensum objicias fuisse nullum, militem illum, & P. Lanæ artificium ab ipso testatum, ac supra tactum regerimus.

(r) Id ipsum nunc hic fatentur Viri Eruditi, sine dolore posse adigi in musculos aciculas solertia humana, cur igitur negabunt dæmoni, (cujus vim agnoscunt in ipso hoc casu) quod concedunt homini, minus ipsis etiam fatentibus solerti.

(s) Tactus non potest tam exactè docere, aciculas esse supra periostium, hæc gratis supponuntur, ad augendam difficultatem, re ipsa verò carent omni probabilitate, sufficit dæmonem non esse minus solertem homine, & Viros Clar. agnoscere hanc ejus vim contra D. Lange, et si alio modo eum malint concurrere quam modo dicto.

(t) Cum quotidie altius assurgunt, eo ipso tardissimè ascenderunt, & quidem eò minori sensu, cum dicti homines agiles & solertes, cito satis perforare soleant musculos, quantò minus autem dolebunt à transitu aciculæ tardissimo, & fibras vix afficiente.

(u) Ipsa hæc perpetua cuspidis præcedentia satis ostendit directionem ab intelligentia seu spiritu solerti factam, cur enim ex tot acubus ne una quidem aliter prodiit? quia à solerti spiritu omnes ita fuere infixæ, ut fibræ se stringentes naturali ordine facilius sensim sensimque propulerint acutam cuspidem potius, quam obtusiorē caudam; hinc & capita acicularum fuere antea abscissa, quia istæ clanculum erant introducendæ; alia res erat in historia supra allegata, ubi acicula, cui globulus ex cera hispanica adhæserat, prodiit ex urethra, quo cum capite facilius potuit introduci quam intra cutem & musculos, ubi obstitisset capitulum seu globulus.

(x) Probè hæc distinguenda sunt, pars acuum omninò fuit in ventriculum ingesta,
pars

Nec difficile comprehensu est aut conceptu, quod eo tempore, quo ictus passa est dictos, qui eam ita prostraverant ut, animo linqueretur (y) cogi potuerit ad deglutendum unum alterumque fasciculum acuum & acicularum, aut inclusas parvis capsulis, aut compendiosis involucris, cum ictus, quos capite excepit, expresserint copiam materiæ pituitosæ, quam ordinariè deglutimus, non advertentes, &, quod ajunt, machinaliter in istiusmodi casibus, inque affectibus convulsivis ac soporosis, qui comitantur plerumque commotiones graviores cerebri; hi parvi fasciculi ori ejus intrusi potuerunt facile ope istarum humiditatum ac deglutitionis illius spasmodicæ ac machinalis descendere in ventriculum, absque virginis illius cognitione evidenti. Ipse vidi (pergit C. M. T.) hominem quendam in paroxysmo epileptico deglutire subito unoque nisu forcem plusquam duorum digitorum latitudinem circa annulos suos habentem, quæ dentibus ab uxore fuerat inserta, quamque cum excrementis post novem dies reddidit, refertque *Helmontius in Cap. d. injectis materialibus* se vidisse Antwerpiae ann. 1622. parvam puellam evomentem duo acicularum millia, involucro cuidam inserta unâ cum pilis aliisque sordibus. Hæc talia involucra sensim ac sensim consumuntur insensibiliter per salivalem ventriculi succum, sensimque dimittunt aciculas quas continebant, quæ cum chylo (z) abreptæ sunt in intestina, in vasa lactea, per receptaculum chyli in ductum thoracicum, ex hoc in venam axillarem, indeque sequi potuerunt

pars in musculos artificiosè intrusa, hæc sese mutuò non impediunt, utrumque verum videtur ac evidens in hoc casu.

(y) De his nihil crediderim, si vera sint, quæ supra memorantur de ictibus baculo factis, an enim in baculo fuere involucra aciculis referta; nec tam machinaliter deglutiunt homines tanta acuum involucra, & nulla est consequentia ab homine epileptico deglutiente forcem ad hanc virginem inter verbera non convulsam, sed opem sororis implorantem, neque eadem ratio est hominum convulsorum, & soporosis affectibus decumbentium, hi enim vix deglutiant forces, uti illi; deliquium enim passa est post vociferationem, & soror statim accurrit, non ergò ori illius tanta involucra potuere ingeri, illave cogi ad ea deglutienda; hæc conjecturæ sunt nimis audaces. Exemplum verò Antvverpiensis puellæ nihil huc facit, quam confirmando fascini certitudinem ac magiæ evidentiam, tantum enim involucrum puellæ parvulæ non potuit cum acubus bis mille ab homine obtrudi deglutiendum, benè tamen à dæmone, ejus per gulam descensum sine suffocatione juvante, quod hominum nemo facile potuisset efficere.

(z) Cum hanc recogito viam ejusque anfractus, non possum non confirmari in opinione mea, nec enim possum imaginatione mea sequi tot acus & aciculas per teneriorum vasculorum lacteorum tenues mœandros, ad extimas usque vasorum ramificationes, quisquis novit structuram & gyros vasculorum machinæ humanæ, hæc non crederet.

runt cursum sanguinis per cor & majora corporis vasa usque ad minimas eorundem ramificationes.

Quaquam autem non (a) absolutè impossibile sit, ista solo Mechanismo naturali ita contigisse, conceptu tamen admodum difficile fuerit, tantam acicularum copiam solo casu quodam fortuito jam exacte cuspides (b) suas applicuisse atque insinuassee in vasa lactea eorumque oscula, secutasque fuisse illas cursum humorum absque eò, quod in transversum actæ, situm in amplioribus locis mutassent, quod quidem si uni alterive forte contigisset res exemplo non careret, tanto autem in numero minimè. Reperta (c) est in vena brachii hominis cujusdam acicula, quam prius deglutierat, pluresque per urinam ejectæ sunt, perque varias corporis partes ac abscessus.

Sed postquam in Magdalena Morina aciculæ istæ pervenerunt usque ad minimas arteriarum divisiones, quæ non solum ob exilitatem ad earum massam proportionem habent nullam, quæque adhuc cum urinariis vasculis, queis junguntur, faciunt mille anfractus ac circuitus, id quidem physicè impossibile erit, quod exire ex iis queant sine ruptura vasculi, & sine effusione cruoris contenti in partes ac interstitia vicina, sine ruptura fibrillarum membranæ arteriam constituentis, quæ sunt totidem parvi tubuli succis repleti, & si quidem inde fuissent egressæ, (d) invenissent in via

D 2

magnam

(a) Imò verò absolutè impossibile crediderim solo mechanismo, sine concursu dæmonis hæc omni contigisse, adeo non ausim tantum tribuere mechanismo soli, sub quo vocabulo imperitæ sæpe & audaculæ Physicorum conjecturæ latent, ut speciem quandam probabilitatis nansciscantur, jactant subinde mechanismum, qui ignorant, quid verè sit mechanismus.

(b) Jam rem, qualis in se est, agnoscunt, ac pronunciant Viri Oculatissimi, vident illos vasorum mœandros, unde validissimam agnoscimus propriam ipsorum objectionem.

(c) Hæc videntur novam rei probabilitatem conciliare, & sunt omnino obscura, intricata, & explicatu difficilia, facilius verò fuerit uni aciculæ talem reperire viam, quam istis agminibus acicularum; & quis novit, an illa præcisè acicula è brachio fuerit educta, quam deglutiverat æger; quam supra recensuimus exsectam ex brachio magnam acum sanè æger non deglutiverat; cæterum per abscessus facilius talia egeruntur & explicantur; ac ex ventriculo ad vesicam forte via dabitur brevior corpori acuto, & inter fibras protrudendo lentiori motu haud adeo difficulter, etsi forsan rarius, nec talia quotidie contingunt.

(d) Hæc omnes difficultates sunt insuperabiles, & clarissimè evincunt, dæmones hanc tragœdiam scenamque instruxisse per fœminam illam ipsis dubio procul dicatam, devotamque; nihil enim horum omnium contigit, nullæ tales molestiæ obortæ sunt, nullæ humorum effusiones; sed & hæc confirmant ea quæ diximus de introductis per

cutem

magnam nervorum copiam , membranas , novosque alios canales, quos non possent non perrumpere , quod facere nequirent sine nova humorum effusione , constrictioneque spasmodica fibrillarum nervearum læsarum , unde stases sanguinis in parte , indeque oriundæ inflammationes abscessusque inevitabiles. Nihil tamen horum omnium hic accidit.

D. Lange (e) confugit ad Spiritus in aere hospitantes, quos credit rexisse aciculas in viis adeò periculosis. Neque equidem existimo explicari posse per mechanismum naturalem tam exilem vel nullam læsionem enatam ex transitu harum acicularum , adeò aptarum ad excitandas longè majores in minimis divisionibus & anfractibus venarum atque arteriarum , concedam ipsi lubens, agnoscendum in his artificialem quendam mechanismum , id tamen haud crediderim , dæmonem fuisse coactum, ut se transmutaverit in insectum aut illi se univerit ad deducendas per tantas angustias sine noxa aciculas ; ipsius voluntas , permissioque Dei abunde sufficiebant pro explicandis efficiendisque iis omnibus circumstantiis, quæ quam maxime in omni hac historia videntur mirabiles ac portentosæ.

EPILO-

autem & carnem aciculis , lenta enim illa , solertique introductione , & lentissima expulsiōe factum est , ut nulla rumperentur vascula , nulli stagnarent humores , nullæ sanguinis stillæ effunderentur , cuspidē lentissimo motu fibrillas à se invicem dividente & per interstitia sine ruptione vasculorum transeunte.

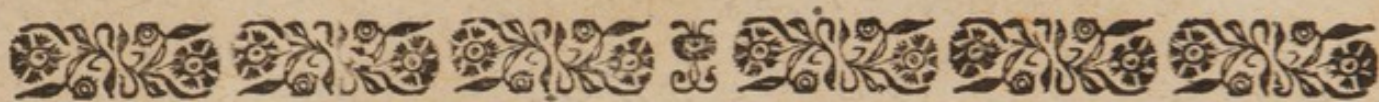
(e) Minus certum sanè refugium, rectores isti acicularum in vias adeò periculosas eas nec deducere poterant nec regere , etiam ex propriis D. Lange principiis , immediate enim acus movere non poterant Spiritus , per insecta pariter fieri id non potuit, quia illa sunt longè minora & imbecilliora ex hypothesi , quam ut sufficerent ad acus gestandas , urgendas , adigendas , regendas &c. si dicas , dæmonem ipsarum vim augere, jam concedes dæmonem esse principium motus ipsarum , quod negat Dominus Lange ; ergo nec insecta illa , nec per ea dæmon potuit regere aciculas in via adeò anfractuosa ; sed suffecit isti negotio , uti rectè judicant Viri judiciosissimi , dæmon sine insectis turbas istas , miserasque mortalibus inferens. Non disputamus autem hic quid Doctissimi Collectores Diarii sibi velint effato illo generali , sufficere voluntatem Dæmonis ; cum enim id vix voluerint dicere , Dæmonis corpus vi voluntatis illius talia efficere , quippe qui corpora Spiritibus istis haud assignant , aliam forte conceperunt viam , aliudque medium voluntatem istam in actum deducens. Nos vero supra jam monuimus , speciales istas modorum agendi explicationes Philosophis esse relinquendas , ac Curiosis , cum Medica Experientia facta istiusmodi insolita in clara veritatis ac irrefragabili luce posuerit , nec quidquam ad feliciorē agrorum sanationem conferat , siue scias illum nocendi modum præcisum , siue eum ignores ; modo discernas sollicitè vera à falsis , evidentia ab apparentibus , maneatque à præjudiciis liber , quæ cum non exuerent Eruditi , in negotio tam gravi tam frequenter , tamque enormiter impegerunt.

EPILOGUS.

Diximus *Historia Nostra* ac scopo congrua; nec licet vastissimam de *Magia tractationem* unica dissertatione complecti. Contemptum nobis attrahemus sublimium Ingeniorum, qui agrè ferent, postliminiò reduci in scenam Magicos morbos, dudum auspice Beckero explosos. Nihil verò possumus contra veritatem, sed pro veritate; convicti plurimis irrefragabilibus exemplis, quibuscum incerta, falsaue hæc confundimus. Ac miramur Viros veritatis amore ductos ob errores numerosos, fraudesque passim observatas, omnibus exemplis fidem adimere, ac negare autopsiæ certitudinem malle, quam rejectam semel admittere hypothesein (quis verò unquam negavit dari veros Eruditos, quod plurimi hoc nomen indignè gerant?) Sed & ipsa negantium diversitas affirmanti sententiæ conciliat robur; pauci omnem Magiam, atque omne fascinum pravo Spiritui debitum negant; plures ista in thesi admittunt, in specialibus verò casibus nunquam non omnia alia accusant, ac credulitatem aliorum rident. Alii frequens admittunt fascinum in morbis, sed Dæmoni nunquam adscribendum, soliusque phantasiæ fortis truculentum effectum; his mummies, his astrales influxus magis videntur probabiles, quàm vires demonum; hi omnisciam faciunt animam, Divinæ, sic poetæ verbo abutuntur, particulam Auræ. Si qui dicant, vomitu, aliave viâ rejecta, non fuisse prius in corpore, sed tum à genio malo phantasiæ illudenti substitui, hi sane fatentur dæmonem agere, sive jam agat tanquam prestigiator, sive modo quocunque, aget tamen. Cuicunque accedas classi, hæres in luto incertitudinum; nec quicquam lucraris pro veritate; negantes enim tam miserabiliter explicant stupenda phenomena, ut, si non risum, saltem commiserationem mereantur, adeò mirificè se torquent, ut nihil dicant, explicentve! Tutius incedes, si quemlibet suo patiaris abundare sensu, nec velis operosè convincere animos, qui convinci nolunt; abundet quivis suo sensu! Genuinam experientiam sana ratio nunquam nititur evertere. Quis dubitet

ea posse fieri, quorum nos determinare modum præcisè haud valemus, cum innumera id nos naturæ phænomena doceant. Loquatur æger linguis peregrinis diu & cohærenter, prædicat futura, videat q. s. remota, si omnis fraus absit, nunquam ego de altiore causa Spirituali dubitavero, etsi nihil præterea adsit, quod non febris, aliive morbo videatur ordinarium. Nec sequitur: omnia symptomata possunt quodammodo explicari ex naturalibus principiis, ergò omnis Magiæ suspicio abest; vermibus excretis cessavit malum, ergò demon non concurrerat! posse & ista combinari, morbumque hinc exaltari vix dubitabit, qui sine præjudiciis legit observationes stupendas, videtque ea, quæ frequentius geruntur passim in complicatis morbis. Quære igitur veritatem, sed evita sollicitè fraudes, & præjudicia; absit verò ut credas, te diversissimas tot capitum pineales glandulas eundem in situm, sensumque inclinaturum; vana est spes ista; vel sola id docere queant circa tetram Annæbergensium Tragædiam obortæ lites. Caterum cum monita hæc junioribus scribamus Medicis, illi cautissimè semper incedent, ni velint impingere; & si vel deprehendant suspecta sibi phænomena, nunquam tamen opiniones vulgi de fascino foveant, sed illis potius prudenter obnitantur, cum tot inde lites ac mala nascantur, nec morbo inde accedat celerior medela. Paucis, nec temerè, nec timidè etiam hîc judicandum. Quæ absurdissima Modernis videntur, & omninò frequentissimis phantasiæ ludibriis suspecta meritò sunt reddita, tamen non penitus debent explodi. Sic Doctiss. Crugerus in Eph. N. C. Dec. III. ann. 2. translationem corporis in dissitam regionem ope demonis factam exemplo manifesto extra dubium posuit. Fabulæ ac somnia de spectris innumera finguntur, nec tamen vel rigidissimi Magiæ adversarii penitus audent negare existentiam spectrorum; nimis enim manifesta sunt exempla; Dortmundensè Gerstmanni, Medici, quodque Nobilem ab Oppen infestavit, & plurima alia nimis sunt clara. Pactum verò explicitum omne cum demone negari mirum non est, cum magna mortalium pars implicita pacta ignorans ac cæca servet colatque strictissimè. Meritò igitur junioribus Medicis commendamus attentionem in phænomenis

*nis observandis, modestiam & circumspectionem in dijudicandis,
mentem à præjudicio omni liberam, prudentem recursum ad τὸ ἐπὶ χεῖρ,
& sincerum veritatis amorem.*

Mente opus est firmâ, prudentique! Arte medendi
 Nil gravius! nihil hîc credula turba valet!
 Ast major noxa est cum mens incredula factis
 Indomita, atque audax obstrepit indubiis.
 Cautelis opus est! medio tutissimus ibis!
 Nec temerè in Praxi, nec timidè quid agas!

Nobiliss. D. Candidato

gratulatur

PRÆSES.

